

Finansdepartementet

HØRING – NOU 2019: 11 ENKLERE MERVERDIAVGIFT MED ÉN SATS**Innledning**

Vi viser til høring av NOU 2019: 11 samt tilsagn om utsatt høringsfrist siden saken ikke var sendt på høring til miljøorganisasjonene. Vi avgir herved en kort uttalelse med noen korte, prinsipielle betraktninger samt mer spesifikke kommentarer til et par utvalgte tema.

Prinsipielt syn

Naturvernforbundet deler utvalgets grunnsyn om at merverdiavgiftens hovedfunksjon er å sikre inntekter til det offentlige. Det tilsier at hovedregelen bør være én felles sats. Andre virkemidler bør brukes for å oppnå spesifikke mål, for eksempel å korrigere for miljøkostnader som ikke er internalisert.

Det foreligger imidlertid flere miljøbelastninger som det ikke eksisterer økonomiske virkemidler for i dag. I påvente av eventuelle bedre virkemidler mener vi det vil være riktig å kunne differensiere merverdiavgiften for å oppnå samfunns mål.

Reparasjon og leie framfor kjøp og kast

Regjeringen har et mål om at Norge skal være et foregangsland i utvikling av en grønn, sirkulær økonomi. For å oppnå dette må vi forbruke mindre, forlenge levetida til produkter og holde knappe råvareresurser lenger i omløp.

I dag velger altfor mange å kjøpe nytt, da det er for dyrt og utilgjengelig å reparere eller leie. Å utvikle lønnsomme forretningsmodeller og nye tjenester som gjør det enkelt og lønnsomt for både forbrukere og selskaper å reparere, gjenbruke og leie, er en viktig del av det grønne skiftet. Siden Norge ikke har stor produksjon av verken klær, elektronikk eller andre gjenstander, vil eksisterende avgifter som for eksempel CO₂-avgift ikke påvirke det norske forbruket av slike gjenstander. Vi mangler derfor økonomiske virkemidler på dette feltet. Merverdiavgiftsfritak – altså nullsats – på reparasjoner og leie kan være et sentralt virkemiddel her. Det vil gi bortfall for merverdiavgift på tjenesten som utøves, samtidig som det gis fradrag for inngående merverdiavgift. Sverige innførte merverdiavgiftsreduksjon på reparasjon i januar 2017

Norske forbrukere er tydelige på at de ønsker seg et bedre tilbud for reparasjon og utleie. 7 av 10 ville reparert mobiltelefonen sin dersom det lønte seg, og 59 prosent ville heller ha leid verktøy dersom de hadde et tilbud i nærheten, ifølge en undersøkelse gjennomført av Respons analyse for Framtiden i våre hender i 2017.

Nullsats for merverdiavgift på reparasjon og utleie vil gjøre det mer lønnsomt å reparere det vi allerede har, og å leie heller enn å eie. Det er bra for miljøet, og det gjør det enklere å leve av reparasjonsvirksomhet og utleievirksomhet. Mange aktører i næringslivet frykter ikke for tapt salg ved å tilby reparasjon og utleie, og flere er allerede i gang. De vet at de må omstille seg i takt med de store miljøutfordringene vi står overfor, da råvarer vil ta slutt, det kommer sterkere miljøreguleringer, og forbrukere krever en stadig mer grønn og etisk profil. I tillegg vil økt tilbud av reparasjon og utleie innebære flere folk i arbeid. I lys av de store miljøproblemene vi står overfor, kan vi ikke innrette samfunnet slik at vi belønnes for å bruke og kaste, mens det er dyrt og vanskelig å ta vare på det vi har. Gjenbruk, reparasjoner og vedlikehold må heller være i fokus.

Mangelen på andre virkemidler gjør at merverdiavgift med nullsats på reparasjoner og leie bør innføres, inntil bedre virkemidler eventuelt kommer på plass, som tar hensyn til blant annet klimafotavtrykk, energibehov og ressursforbruk.

Vi viser også til vedlagte fellesbrev fra mange organisasjoner og næringsaktører om samme tema, datert 13. august i år, til næringsminister Torbjørn Røe Isaksen og statssekretær i Klima- og miljødepartementet, Atle Hamar.

Forbruk av elektrisk kraft

Naturvernforbundet støtter utvalgets forslag om å avvikle merverdiavgiftsfritaket for elektrisk kraft i Nord-Norge. Som utvalget slår fast: *Støtte gjennom merverdiavgiften fører til større forbruk av kraft enn ellers, noe som er vridende og gir mindre effektiv ressursbruk.*

I Norge har vi et mål om å redusere energibruken. I Granavold-plattformen sier regjeringen at den vil realisere målet om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. Dette målet ble vedtatt i forbindelse med Stortingets behandling av energimeldingen i 2016. Da er det feil å legge til rette for økt strømbruk gjennom dagens fritak.

Naturvernforbundet mener det bør være ordinær sats i hele landet, og at det generelt bør bli langt mer støtte til tiltak som kan redusere energiforbruket i husholdninger, for eksempel gjennom Enova. Avgiftsfritaket hadde en anslått verdi på om lag 1 milliard kroner i 2018, jmf Prop. 1 LS (2018–2019) *Skatter, avgifter og toll 2019*. Dette er et beløp som Enova isteden kunne brukt på støtte til enøk-tiltak. Det vil gi husholdninger lavere strømregning. Videre anslår Prognosesenteret at hver million kroner økt omsetning i byggenæringen gir 1,5 nye arbeidsplasser.

Den mest miljøvennlige energien er den som ikke brukes. Vi må bruke energien effektivt og dermed redusere behovet for utbygging av energi som har konsekvenser både for klima og natur. Potensialet for å redusere energibruken er stort. Da må virkemidlene bidra til at det skjer, og ikke stimulere til økt forbruk. Vi håper derfor regjeringen følger utvalgets anbefaling på dette området. Avvikling av fritaket vil gjøre det lettere å nå målet om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Holger Schlaupitz
fagsjef

Vedlegg: Fellesbrev fra mange organisasjoner og næringsaktører om fritak for merverdiavgift på reparasjon og utleie, datert 13. august 2019

Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen,
Statssekretær i Klima- og miljødepartementet Atle Hamar,

Fritak for merverdiavgift på reparasjon og utleie kreves av et bredt spekter av næringslivsaktører

Flere store og små aktører har gått sammen og krever fritak for merverdiavgift (mva) på reparasjon og utleie av klær og sko, tur- og sportsutstyr, møbler, verktøy og elektronikk. For å løse natur- og klimakrisen, må vi gjøre noe drastisk med overforbruket vårt. Det finnes vilje og interesse blant næringslivet og forbrukere for å utvikle og ta i bruk nye løsninger for å låne, leie, gjenbruke, reparere og re-selge.

Pris er den største driveren for sirkulær økonomi-handlinger som reparasjon og leie

I oktober 2018 kom det en stor atferdsstudie fra Europakommisjonen om europeeres holdninger til handlinger knyttet til sirkulærøkonomi¹. Studien fokuserer på produktene støvsugere, TV, vaskemaskiner, smarttelefoner og klær og er blant annet basert en spørreundersøkelse i 12 EU land samt atferdsøkonomiske eksperimenter i seks medlemsland. Undersøkelsen viser at forbrukere er villige til å engasjere seg i sirkulær økonomi-handlinger som å reparere produkter, leie, kjøpe brukt og kjøpe mer holdbare produkter, men at den praktiske handlingen er på et lavt nivå. Studien understreker at pris er den største driveren og barrieren mot å gjennomføre mer sirkulær økonomi handlinger, og at forbrukere mangler informasjon om produktholdbarhet og reparasjonsmuligheter. En hovedgrunn til dette er at markedene for reparasjon, brukte produkter, leie og leasing ikke er tilstrekkelig utviklet. De atferdsøkonomiske eksperimentene viste at å gi god informasjon var effektivt mht. til å skifte handlevalgene over til mer reparasjonsvennlige produkter og produkter med lengre holdbarhet, men at reparasjonsavgjørelser lett stopper opp om de krever for mye innsats.

Nullsats for merverdiavgiften er dermed et viktig tiltak som kan bidra til mer miljøvennlig adferd, spesielt i kombinasjon med andre virkemidler. Erfaringene med avgiftssystemet for biler viser at bruk av nullsats for mva på elektriske biler, i kombinasjon med andre fordeler og høyere avgifter for fossilbiler, har hatt vesentlig effekt for å få folk til å velge elektriske biler.

---

¹ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/sustainable-consumption_en#behaviouralstudyonconsumersengagementinthecirculareconomy

Nullsats på merverdiavgift vil stimulere markedet for reparasjon og gjøre det enklere og mer lønnsomt å reparere

I dag velger altfor mange å kjøpe nytt, da det er for dyrt og utilgjengelig å reparere eller leie. Å utvikle lønnsomme forretningsmodeller og nye tjenester som gjør det enkelt og lønnsomt for både forbrukere og selskaper å reparere, gjenbruke og leie, er en viktig del av det grønne skiftet. Momsfritak på reparasjoner og leie er et sentralt virkemiddel her. Sverige innførte mva-reduksjon på reparasjon i januar 2017. Nå bør Norge følge etter og regjeringen ta ansvar. Regjeringen har et mål om at Norge skal være et foregangsland i utviklingen av en grønn, sirkulær økonomi. For å oppnå dette må vi forbruke mindre, forlenge levetiden til produkter og holde knappe råvarerressurser lenger i omløp.

Norske forbrukere er tydelige på at de ønsker seg et bedre tilbud for reparasjon og utleie. 7 av 10 ville reparert mobiltelefonen sin hvis det lønte seg, og 59 % ville heller ha leid verktøy hvis de hadde et tilbud i nærheten, ifølge en undersøkelse gjennomført av Respons analyse for Framtiden i våre hender i 2017.

Nullsats for mva på reparasjon og utleie vil gjøre det mer lønnsomt å reparere det man allerede har, og å leie heller enn å eie. Det er bra for miljøet, og det gjør det enklere å leve av reparasjonsvirksomhet og utleievirksomhet. Fritak på mva betyr at reparatøren ikke ilegger mva på sine tjenester, men fortsatt beholder mva-fradraget for sine kostnader. Mange aktører i næringslivet frykter ikke for tapt salg ved å tilby reparasjon og utleie, og flere er allerede i gang. De vet at man må omstille seg i takt med de store miljøutfordringene vi står overfor, da råvarer vil ta slutt, det kommer sterkere miljøreguleringer, og forbrukere krever en stadig mer grønn og etisk profil. I tillegg vil økt tilbud av reparasjon og utleie innebære flere folk i arbeid. Økt sysselsetting er et viktig satsningsområde for Regjeringen, også i integreringsløftet. I lys av de store miljøproblemene vi står overfor, kan vi ikke innrette samfunnet slik at vi belønnes for å bruke og kaste, mens det er dyrt og vanskelig å ta vare på det vi har. Vi ønsker å jobbe for et samfunn hvor gjenbruk, reparasjoner og vedlikehold er i fokus.

Avsendere av dette kravet har også sendt brev til Stortingets finanskomité, med kopi til Stortingets energi- og miljøkomité og partigruppene (15.10.18), samt til Regjeringens ekspertgruppe som vurderte enklere merverdiavgift (29.03.19). Vi setter stor pris på et møte for å diskutere saken nærmere.

Vennlig hilsen

**DAYS
LIKE
THIS**

Framtiden i
våre hender

KappAhl

Kid INTERIØR

LINDEX

MOVING MAMAS

Naturvernforbundet

Norsk Sportsbransjeforening

OSLO HÅNDVERK &
INDUSTRIFORENING

PerreRobert

Repair -
- - - able

restarters^⓪ norway

Røde Kors
Secondhand

SO
BO

Swancy

tise

TOOLER

VOLLEBEKK
FABRIKKER

SCANDINAVIAN MID-CENTURY & BEYOND
SKANDIMODERN

Kontaktperson: Astrid Johanne Svensson, Naturvernforbundet. ajs@naturvernforbundet.no